

Міністерство освіти і науки України
Академія рекреаційних технологій і права
Академія соціальних наук
Видавничий дім «Гельветика»
Центр українсько-європейського наукового співробітництва

**X Міжнародна науково-практична
конференція**

**«ТРЕТІЙ РІВЕНЬ ОСВІТИ В УКРАЇНІ:
СТАНОВЛЕННЯ ТА ТЕНДЕНЦІЇ»**

14 – 16 листопада 2025 року

 1256 **1233**
Львів – Торунь
Liha-Pres
2025

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова організаційного комітету – **Філіпович Мирослава Богданівна**, доцент кафедри документознавства та інформаційної діяльності Академії рекреаційних технологій і права, кандидат історичних наук, доцент, Почесний професор Балтійського науково-дослідного інституту проблем трансформації економічної сфери (Латвійська Республіка).

Члени оргкомітету:

Стасюк Людмила Леонідівна – ректор Академії рекреаційних технологій і права, депутат Волинської обласної ради, кандидат політичних наук, доцент;

Домжал Пётр – ректор Університету соціальних наук (Республіка Польща), доктор філософії, MBA;

Волков Владислав – ректор Балтійської міжнародної академії (Латвійська Республіка), доктор суспільних наук, доцент;

Головко Олег Павлович – засновник та директор Видавничого дому «Гельветика», кандидат економічних наук;

Віхляєв Михайло Юрійович – директор Центру українсько-європейського наукового співробітництва, доктор юридичних наук, професор;

Дьякон Антоніна – заступник ректора Ризького північного університету (Латвійська Республіка), доктор економічних наук, професор;

Боровик Андрій Володимирович – віцепрезидент з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права, доктор юридичних наук, професор, Почесний професор Akademie HUSPOL (Республіка Чехія), Почесний професор European Institute of Further Education (Словацька Республіка), Почесний професор Baltic Research Institute of Information Economic Area (Латвійська Республіка), Почесний професор Донецького університету економіки та права (Україна); Почесний професор Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна), Почесний доктор Інституту кримінального права та прикладної криминології (Республіка Молдова), академік Академії адміністративно-правових наук, академік Міжнародної кадрової академії, академік Академії економічних наук України;

Попович Василь Васильович – проректор з наукової роботи Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, доктор технічних наук, професор;

Батюк Олег Володимирович – начальник відділу внутрішнього забезпечення якості освіти Національної академії Національної гвардії України, доктор юридичних наук, професор;

Козіброцький Сергій Петрович – доцент кафедри теорії фізичного виховання та рекреації Волинського національного університету імені Лесі Українки, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент.

Третій рівень освіти в Україні: становлення та тенденції :
Т 66 матеріали Х Міжнародної науково-практичної конференції (14 – 16 листопада 2025 року). Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. 180 с.

ISBN 978-966-397-546-7

УДК 378.046-021.68(477)(062.552)

Академічна доброчесність та етика наукових досліджень в умовах воєнного часу Данкович Н. І.	52
Освіта дорослих в Україні в період війни: відповіді на виклики часу Дрозд Т. М.	54
Курс «Фізіологія та біохімія тварин в умовах дії стрес-факторів» для освітньої програми «Біологія та біохімія» третього рівня вищої освіти Жиденко А. О., Паперник В. В.	60
Підготовка наукових кадрів з теоретичної медицини: потреби, переваги, виклики Заїчко Н. В., Штатько О. І., Бобецька О. П.	63
Розвиток фізичного виховання студентів у закладах вищої освіти в період воєнного стану Іванська О. В.	66
Проблеми навчання вузьких спеціалістів хірургічних спеціальностей у сучасній українській медицині Івашенко В. Є.	69
Роль академічної юридичної науки в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення Камінська Н. В.	72
The use of artificial intelligence in foreign language learning in a technical higher educational establishment Kartel T., RADIUS O.	75
Освіта і наука у фізичній та реабілітаційній медицині: формування кадрового потенціалу в умовах повномасштабного вторгнення Кіціс А. Г.	78
Міжнародна співпраця як чинник стійкого розвитку української вищої освіти Козуб Л. С.	82
До питання становлення хореографічної культури і освіти Волині Косаковська Л. П.	84
Формування дослідницької компетентності аспірантів через опанування кількісних і якісних методів дослідження Крячкова Л. В.	87
Університет у культурному просторі: наука, мистецтво, суспільство Кулешір М. М.	89
Нормування наукового навантаження здобувачів PhD: досвід, проблеми та перспективи впровадження Лігоненко Л. О.	92
Фортепіанні твори Б. Фільц у фаховій підготовці викладача музичного мистецтва Москвічова Ю. О.	96

References:

1. Акоп'янц Н. М. (2023). Використання ChatGPT в процесі вивчення англійської мови: переваги та можливості. Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства, (1),69–72.
2. Брутман А., Наумчук Т. Штучний інтелект на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням у закладах вищої освіти. Сучасні дослідження з іноземної філології. 2023. № 1(23). С. 211–219. DOI: 10.32782/2617-3921.2023.23.211-218.
3. Романишин І. М., Чухно Т. В., Фийса Н. В. Трансформація методів навчання й викладання англійської мови у вищій школі: використання штучного інтелекту, аналіз впливу, перспективи. Академічні візії. 2023. Вип. 24. DOI: 10.5281/zenodo.10023920
4. Kong S. C., Cheung W. M. Y., Zhang G. Evaluation of an artificial intelligence literacy course for university students with diverse study backgrounds. Computers and Education: Artificial Intelligence. 2021. Vol. 2. Article 100026

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-546-7-23>

ОСВІТА І НАУКА У ФІЗИЧНІЙ ТА РЕАБІЛІТАЦІЙНІЙ МЕДИЦИНІ: ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ

Кіцик А. Г.

*асистент кафедри фізичної реабілітації, спортивної медицини
та фізичного виховання,
Одеський національний медичний університет,
лікар фізичної та реабілітаційної медицини,
КНП «Міська лікарня №8» ОМР
м. Одеса, Україна*

Вступ. Фізична та реабілітаційна медицина в Україні стрімко розвивається у відповідь на зростання кількості пацієнтів серед військового та цивільного контингенту, що потребують доказової комплексної реабілітаційної допомоги [1, 8]. Фізична та реабілітаційна медицина в умовах повномасштабного вторгнення є однією з стратегічно важливих галузей медицини [9]. Водночас варто відзначити, що якість надання реабілітаційної допомоги залежить не тільки від рівня підготовки лікарів фізичної та реабілітаційної медицини, а й від підготовки наукових кадрів [6].

Актуальність. В умовах повномасштабного вторгнення система охорони здоров'я України постійно перебуває в стані трансформації та постійно постає перед викликами і галузь фізичної реабілітації не є виключенням [9]. Швидкий ріст кількості осіб, з бойовими та небойовими травмами зумовлює нагальну потребу не лише в розвитку матеріально-технічного оснащення закладів охорони здоров'я, але й у підготовці висококваліфікованих фахівців фізичної та реабілітаційної медицини та розвитку наукового потенціалу галузі [5].

В умовах постійного перенавантаження саме підготовка кваліфікованих фахівців, здатних керувати мультидисциплінарними командами визначає ефективність реабілітаційного процесу. Актуальним питанням постає обмеження у розвитку наукового потенціалу у галузі фізичної та реабілітаційної медицини. Наявна система підготовки наукових кадрів не дозволяє практикуючим лікарям фізичної та реабілітаційної медицини виконувати дисертаційні дослідження без вступу до аспірантури, навіть при умові, що лікарі є викладачами профільних кафедр вищих медичних закладів [6]. Це суттєво знижує темпи розвитку наукових шкіл, обмежує можливість впровадження нових методик у практику та негативно впливає на строки відновлення військовослужбовців та цивільних осіб, які постраждали від збройної агресії [2, 3].

Пошук можливих рішень є не лише професійним завданням, але й стратегічною необхідністю, яка дозволить максимально швидко впроваджувати інноваційні методики задля відновлення військового та цивільного контингенту, що постраждало від повномасштабного вторгнення[8].

Мета. Вивчити та висвітлити стан підготовки наукових кадрів у галузі фізичної та реабілітаційної медицини в умовах повномасштабного військового вторгнення.

Методи. Аналітичний та порівняльний аналіз підготовки наукових кадрів у галузі фізичної та реабілітаційної медицини. Огляд нормативно-правових документів України, освітніх стандартів та міжнародних рекомендацій. Аналіз статистичних даних від національної служби здоров'я України

Результати. Підготовка лікарів фізичної та реабілітаційної медицини в Україні перебуває на етапі активного розвитку та формування у відповідності до викликів сьогодення, але має низько нагальних викликів та потреб [6]. Кількість лікарів фізичної та реабілітаційної медицини, а також фахівців у галузі реабілітації є недостатньою для покриття реальних потреб населення держави, яка перебуває у стані повномасштабного збройного конфлікту. Практикуючі лікарі фізичної та реабілітаційної медицини позбавлені можливості виконання дисертаційних робіт без вступу до аспірантури, що створює бар'єр для розвитку наукового потенціалу та впровадження інноваційних методик в індивідуальні програми реабілітації військових

та цивільних. Фінансове навантаження є додатковим стримуючим фактором, адже значна частина практикуючих лікарів фізичної та реабілітаційної медицини не можуть дозволити собі навчання в аспірантурі на заочній основі [5]. Як результат, кількість молодих вчених зменшується і гальмується розвиток наукових напрямків роботи, що в умовах повномасштабного вторгнення є особливо критичним, адже країна гостро потребує нових доказових підходів до реабілітаційного лікування, швидкої адаптації міжнародних стандартів та продовженні розвитку власної наукової школи у галузі фізичної та реабілітаційної медицини. Така ситуація послаблює кадровий потенціал і створює ризики відставання України від світових лідерів у галузі фізичної та реабілітаційної медицини [9].

Провідну роль у підготовці кадрів в Україні відіграють вищі навчальні заклади, проте для ефективного розвитку наукових досліджень в Україні бракує сучасної симуляційної бази [4]. Практикуючі лікарі фізичної та реабілітаційної медицини, що не мають статусу науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів, стикаються з бар'єрами у поширенні результатів власної клінічної роботи та впровадженні інноваційних методів реабілітації. Як наслідок, значна частина практичного досвіду залишається на рівні окремих установ і не перетворюється на загальнодоступний науковий чи методичний ресурс. Така ситуація створює умови для дублювання наукових робіт, уповільнює формування єдиної доказової бази та знижує міжнародну пізнаваність українських досліджень [8]. Як результат втрачається можливість інтеграції значної частини інноваційних рішень у галузі реабілітації у світовий.

Подолання проблеми можливе завдяки комплексним заходам. Необхідно створити гнучкий механізм, що дозволить поєднання клінічної практики з науковою діяльністю. Важливим є запровадження альтернативних форм підготовки та захисту дисертаційних робіт для практикуючих лікарів фізичної та реабілітаційної медицини. Зниження фінансового навантаження при вступі на заочну аспірантуру дозволить більшій кількості «лікарів-практиків» долучатися до наукової діяльності, поєднуючи клінічну роботу з дослідницькою.

Висновки. Підготовка наукових кадрів у галузі фізичної та реабілітаційної медицини в умовах повномасштабного вторгнення має стратегічне значення для України. Адже саме розвиток науки у цій сфері дозволить надавати ефективну, доказову та комплексну реабілітаційну допомогу військовому та цивільному контингенту. Формування потужного кадрового потенціалу серед лікарів, які щодня стикаються з наслідками повномасштабного вторгнення є передумовою створення потужних наукових шкіл, здатних розробляти та запроваджувати інноваційні методи реабілітаційної допомоги. Без системної підготовки та підтримки молодих науковців існує ризик збереження наукового потенціалу галузі і зниження міжнародної пізнаваності

української науки у сфері фізичної та реабілітаційної медицини. Подолання існуючих проблем можливе завдяки комплексним рішенням, серед яких можливість розвитку гнучких форм наукової підготовки фахівців фізичної та реабілітаційної медицини.

Література:

1. Закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» від 03.12.2020 № 1053-IX.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 № 1077 «Про затвердження Порядку організації надання реабілітаційної допомоги у сфері охорони здоров'я».
3. Наказ МОЗ України від 08.04.2022 № 634 «Про затвердження Порядку розроблення, впровадження та виконання індивідуальної програми реабілітації у сфері охорони здоров'я».
4. Міністерство охорони здоров'я України. Наказ МОЗ України від 28.02.2020 № 587 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги за спеціальністю “Фізична та реабілітаційна медицина”». Київ: МОЗ України, 2020.
5. Національна служба здоров'я України. Реабілітаційна допомога у Програмі медичних гарантій: аналітичний звіт. Київ: НСЗУ, 2024.
6. Михальчук В. М., Пожевілов А. А. Реабілітаційна допомога у Програмі медичних гарантій та проблеми її кадрового забезпечення. Лікарська справа. 2024. № 3 (1). С. 45–52.
7. UEMS PRM Section & Board. European Training Requirements in Physical and Rehabilitation Medicine. Brussels: UEMS, 2021. 37 p.
8. World Health Organization. Rehabilitation 2030: A Call for Action. Geneva: WHO, 2017. 22 p.
9. Міністерство охорони здоров'я України. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідемічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України за 2023 рік. Київ: МОЗ України, 2024. 240 с.